

Afslutningsnotat for 4. rul i Nye Veje

Indhold

Indledning	1
Afrapportering 4. projektrul	3
Rationel brug af medicin	3
Digitalt psykiatrisk pårørendetilbud i nærmiljøet.....	4
Mindre røg på Mors	6
Borgernært behandlingstilbud til borgere med apopleksi.....	6
Fælles forebyggelse af indlæggelser.....	8

Indledning

Med projekt Nye Veje fik Region Nordjylland i 2017 af Sundheds- og Ældreministeriet tilladelse til at gå nye veje for at sikre lægedækning for alle borgere på Mors og styrke det nære, sammenhængende sundhedsvæsen på tværs af sektorer. For at få stabilitet i driften og mulighed for at afprøve nye koncepter etablerede Region Nordjylland to regionsklinikker med tilladelse til at blive drevet i op til 6 år uden udbud. Efter en 3 år projektperiode er der ikke længere lægemangel på Mors; Regionsklinikkerne er overtaget af praktiserende læger på almene vilkår, og der er endda oprettet et ekstra ydernummer på øen. Borgere på Mors har aktuelt mulighed for at vælge mellem 6 lægepraksis på øen, som alle har åbent for patienttilgang.

Med overdragelsen af regionsklinikkerne forsvandt opgaven med at drifte regionsklinikkerne, men Nye Veje består stadig af en række tværsektorielle udviklingsspor, der igangsættes som konkrete indsatser i projektrul af ca. et halvt års varighed. 4. projektrul i Nye Veje har været i gang i perioden fra foråret 2020 til juni 2021, hvor der er arbejdet med 5 forskellige udviklingsspor, der vil blive gennemgået i nedenstående. Navnlige:

- 4.1 Digitalt psykiatrisk pårørendetilbud i nærmiljøet
- 4.2 Fælles forebyggelse af indlæggelse
- 4.3 Borgernært behandlingstilbud til borgere med apopleksi
- 4.4 Mindre røg på Mors
- 4.5 Rationel brug af medicin

Erfaringerne med Nye Veje og udviklingssporene er meget positive. Primo juni 2021 blev der afholdt en [midtvejskonference for Projekt Nye Veje](#), der gav et indblik i nogle af de resultater, der indtil videre er opnået.

Foruden præsentationen af et udvalg af de foreløbige resultater blev historien om Nye Veje fremlagt på midtvejskonferencen, og Professor Jacob Kjellberg præsenterede den [midtvejsevaluering](#). Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd (VICV) har forestået.

Morsø Kommune og Region Nordjylland har fortsat en vision om at udvikle fremtidens nære sundhedsvæsen i fællesskab og videreudvikle samarbejdet og de gode relationer i de respektive organisationer. Det afspejles bl.a. i, at nogle af udviklingssporene fra 4. projektrul vil fortsættes ind i 5. projektrul med tilpasninger og udvidelse af indsatserne.

Nye Veje handler i høj grad om relationer. Relationen mellem almen praksis, kommune, hospital og psykiatri har været altafgørende for de resultater, der er skabt og Nye Veje er nu på vej ind i en ny fase hvor regionsklinikkerne er blevet erstattet af deltagelse fra de praktiserende læger. Flere praksis på Mors har tilkendegivet, at de gerne vil deltage i projekt Nye Veje fremadrettet. Styregruppen for Nye Veje har således også fået repræsentation af almen praksis fra øen.

De næste tre år handler blandt andet om at komme videre fra projekt til drift, samt at skabe resultater i samarbejde med de praktiserende læger, som er overførbare til hele Region Nordjylland. Ord som "pionerånd", "energi", "mod", "eksperimentarium" og "just do it" blev under den for nyligt afholdte Midtvejskonference koblet på opstartsfasen. Det er ord, der også skal karakterisere Nye Veje de næste 3 år. Der skal fortsat arbejdes med nytænkning, nedbrydelse af sektorer, og så skal borgeren inddrages i endnu større grad end tidligere når fremtidens nære sundhedsvæsen udvikles på Mors.

Afrapportering 4. projektrul

Rationel brug af medicin

Formålet med indsatsen vedr. rationel brug af medicin har været at udvikle og afprøve systematiske generiske, datadrevne medicinindsatser med udgangspunkt i en bestemt patientgruppe/lægemiddel. Indsatserne blev tilrettelagt sådan, at de kunne drives af sygeplejersker i almen praksis med minimal lægesupport. Udgangspunktet var lægemiddelforbrugsdata for den enkelte klinik.

Projektet har haft fokus på 3 medicinindsatser, der er gennemført i 5 forskellige klinikker. Det handler om flg. indsatser:

- Seponering af lægemidler mod overaktivt blæresyndrom (og evt. skift til billigere lægemiddel)
- Skift af langtidsvirkende insuliner
- Udtrapning af inhalationssteroid

Opsummerende for de 3 medicinindsatser er, at der generelt har været positive tilbagemeldinger på processen fra både patienter og personale. Der peges på, at det giver mening at have tid til og fokus på bestemte lægemiddelområder, og sygeplejerskerne giver udtryk for, at metoden også vil kunne anvendes på andre områder. Der er stor enighed i, at: ***"Det giver mening at have tid til og rette fokus på bestemte lægemiddelområder"***.

Det skal påpeges, at foruden de konkrete resultater for de berørte borgere har været omfattet af indsatsen har investering i et bestemt lægemiddelområde, også vil kunne give afledte effekter for den kliniske praksis i form af kompetenceløft for personalet. F.eks. ved at klinikker fremover vælger det anbefalede lægemiddel til opstart af nye patienter eller er opmærksomme på at følge op ved ordination af et nyt lægemiddel og seponere lægemidlet igen ved manglende effekt.

Det materiale der er udarbejdet, er delt med NordKap og Lægemiddelenheden, hvor der afholdes møde hver 3. måned for at drøfte fælles indsatser og videndeling, herunder hvilke af indsatserne Lægemiddelenheden kan arbejde med at sprede i hele Region Nordjylland via deres lægemiddelbesøg hos praktiserende læger og via hjemmesiden og informationsmateriale. Vedrørende indsatsen omkring overaktiv blære, har Lægemiddelenheden en plan om at igangsætte et større projekt sammen med almen praksis, og der arbejdes på at søge fonde til dette.

Rationel brug af medicin

Tre medicinindsatser i fem klinikker:

- Seponering af lægemidler mod overaktivt blæresyndrom: Der indgik 35 patienter i indsatsen. 38 % fik seponeret medicin og der blev sparet ca. 38.200 kr. årligt i medicinudgifter, hvoraf 30.200 kr. ca. er besparelse for regionen i udgift til tilskud, og ca. 8000 kr. i besparelse i patienternes egenbetaling. I forhold til patientkvaliteten kan det overordnede konkluderes, at 11 personer oplevede, at blæresymptomerne blev bedre eller uændret uden medicin. 3 personer oplevede færre bivirkninger uden medicin, og selvom 6 personer oplevede forværring af deres symptomer uden medicin, havde kun én af disse følt sig utryk ved forløbet. Generelt var patienterne glade for fokuset på deres medicin og følte sig velinformerede og trygge.
- Skift af langtidsvirkende insulin: Der var i alt 19 patienter der indgik i indsatsen. 84 % skiftede til Semglee, og der blev sparet i omegnen af 23.000 kr. årligt i medicinudgifter, herunder 19.700 kr. i besparelse for regionen i udgift til tilskud, og ca. 3.400 kr. besparelse i patienternes egenbetaling.
- Udtrapning af inhalationssteroid: 10 patienter blev inkluderet, og 5 fik halveret inhalationssteroid uden, at det påvirkede sygdomsaktiviteten. Udover forbedret kvalitet i patientbehandlingen er der tillige en økonomisk gevinst ved reduktion/seponering af ICS (Inhalation af binyrebarkhormon) . Denne lader sig vanskeligt opgøre eksakt pga. den betydelige variation i præparater og doseringer mellem de enkelte patienter.

Projektet er afsluttet, men der arbejdes videre med erfaringerne og resultaterne.

Digitalt psykiatrisk pårørendetilbud i nærmiljøet

Det overordnede formål med projektet *"Digitalt psykiatrisk pårørendetilbud i nærmiljøet"* har været at afprøve Center for Pårørendes tilbud om familiesamtale-forløb som et fuldt digitalt samtaleforløb via video for borgere på Mors. Udsatte familier bosiddende i Morsø Kommune har således fået tilbudt et familieorienteret behandlingstilbud i nærområdet på tværs af region og kommune. Målgruppen er familier, hvor én eller flere medlemmer har en psykisk lidelse. Tilbuddet har blandt andet skulle medvirke til, at den udsatte familie bedre kan finde vej i systemet og få hverdagen til at hænge sammen, med de udfordringer der følger med en psykisk lidelse i familien.

Erfaringerne fra pilotprojektet i Nye Veje er, at ikke alle familier har mulighed for at deltage i familiesamtaler i Aalborg. Virtuelle familiesamtaler kan således medvirke til, at flere familier tager imod tilbud om familiesamtaler og dermed at nedbringe den geografiske sociale ulighed i sundhed.

Hensigten har været at få erfaringer med rekruttering og gennemførelse af 5 fuldt digitale familiesamtale-forløb. Det har desuden været ønskeligt med frafaldsperspektiver fra familier, der har takket nej til tilbud om digitale familiesamtaler.

Gennem projektrullet er målsætningen for antal rekrutterede og gennemførte fulde forløb indfriet. Evalueringen har vist meget positive resultater med et signal om en positiv betydning for alle familiens medlemmer, og at der er potentiale i samtaler via video. Der gives udtryk for stor tilfredshed med de digitale forløb.

Familierne har særligt fokuseret på, at tilbuddet har medvirket til:

- Fællessprog til at tale om den psykiatriske lidelse
- Nedbrydelse af tabu
- Fralæggelse af skyld hos den syge og de pårørende

Samtalemedarbejderne har en anden oplevelse. De har en oplevelse af, at de ved, at samtale foregår foran skærmen, vanskeliggør at levere den samme gode faglige kvalitet som ved fysiske møder. Der efterspørges derfor udvikling af kompetencer.

Frafaldsanalysen viser, at det i høj grad er manglende ressourcer hos den sårbare familie, der bevirker et "nej tak", men at et aspekt som "at det digitale stadig er et nyt land" også har betydning blandt borgerne. Informationsmateriale er vigtigt, men afgørende vigtigt er tryghed, personbåren information, koordinering og støtte fra fagpersoner i en håndholdt indsats, når dette skal lykkes.

I forhold til en fremadrettet indsats anbefales det at vurdere mulighederne for at afprøve en samarbejdsaftale i praksis i et eventuelt videre forløb. Der er i den forbindelse udarbejdet et udkast til en Samarbejdsaftale vedr. Virtuelle familiesamtaler til børn med en forælder, der lever med psykisk sygdom. Aftalen er udarbejdet i regi af "Nye Veje". Formålet er at skabe rammerne for et samarbejde mellem Center for Pårørende og de nordjyske kommuner omkring at tilbyde familiesamtaler på video, således at samtalerne kan foregå i borgerens hjemkommune.

Det skal påpeges, at Samarbejdsaftalen ikke er afprøvet i praksis, men skal godkendes i klynge regi.

Digitalt psykiatrisk pårørendetilbud i nærmiljøet

- Der er rekrutteret 6 familier, og målet om 5 gennemførte familieforløb fuldt digitalt er dermed opnået
- Indsatsen er lykket med at opnå et højere omsorgsniveau og opnå en bedre livskvalitet i relation til den belastning, familierne har haft i livet
- Psykiatrien er ikke flyttet geografisk, men er kommet tættere på, og tilbudsviften er blevet større ift. de sårbare borgere på Mors
- Der er udarbejdet et udkast til en sundhedsaftale, som kan afprøves mellem kommune og Psykiatrien i Region Nordjylland

Projektet er afsluttet

Mindre røg på Mors

I et samarbejde mellem kommune, hospital og Kræftens Bekæmpelse, har dette udviklingsspor til formål at mindske andelen af rygere på Mors. Udviklingssporet er koncentreret omkring to indsatsler;

1. at få nuværende rygere til at stoppe med at ryge og
2. via forebyggelse og behandling at reducere antallet af unge, der starter med at ryge, bruge snus og E-cigaretter.

Der arbejdes i indsatsen med udbredelse og implementering af Kræftens Bekæmpelse X-it program, ligesom der arbejdes med at nytænke rygestop/rygestopvejledning.

I forbindelse med den fremadrettede indsats i rul 5 er der planlagt flere indsatsler. På voksenområdet forventes undervisning i VBA-metoden at fortsætte, der vil blive afviklet nye rygestoptilbud, der vil være særligt fokus på at teste rygestop til storrygere, teste nye rygestop til borgere med psykiatriske lidelser m.m.

På Børn- og ungeområdet vil der blive arbejdet videre med at inspirere skoler og ungdomsuddannelser til at arbejde med røgfri skoletid via netværksmøder og tilbud om afholdelse af workshop på skolerne mv.

Mindre røg på Mors

Projektstatus:

- Der er afholdt et onlinekursus undervisningsforløb/video i VBA-metoden for i alt 15 personer på Thisted Hospital samt 7 fra henholdsvis socialpsykiatrien og 1 fra hvert af de 3 sundhedscentre fra de omkringliggende kommuner, Morsø, Thisted og Jammerbugt)
- Der er udarbejdet en e-læringsundervisningsvideo til VBA (Very Brief Advice).
- Der er uddannet 16 lærere og pædagoger (Morsø og Thisted) i den korte motiverende samtale om rygning
- Der er uddannet rygestoprådgivere til at udføre den korte motiverende samtale med unge
- Alle ungdomsuddannelsernes personale har været inviteret til et inspirationsmøde ift. at håndtere røgfri skoletid
- Der har været undervisning i X-it programmet på Dueholmskolen. Og X:it er en del af undervisningsplanen i dette skoleår

Borgernært behandlingstilbud til borgere med apopleksi

Formålet med indsatsen er at etablere et nyt behandlingstilbud i nærområdet til borgere med ingen eller kun lette følger efter apopleksi. Tilbuddet er tværsektorielt og er et gruppebaseret digitalt tilbud, der skal hjælpe borgere med viden og redskaber til at mestre en ny livssituation. Behandlingen skal ikke alene bestå af vejledning til den enkelte borger og dennes pårørende, men også tilgodese et behov for at møde andre borgere, der har været igennem et lignende sygdomsforløb og står med de samme spørgsmål og udfordringer bagefter. Indsatsen skal medvirke til, at borgeren i højere grad kan mestre sin nye livssituation og de senfølger, der måtte være.

Der blev udviklet en model med et gruppebaseret tilbud, hvor både patienter og pårørende kunne deltage sammen. Forløbet bestod af 4 gange med undervisning og dialog – en gang ugentligt i 4 uger. Modellen blev afprøvet på 3 hold med i alt 20 patienter og 8 pårørende.

Forløbene blev evalueret med både individuelle interviews og fokusgruppe interview umiddelbart efter afslutningen på hvert forløb. Desuden blev der lavet interviews af deltagerne fra det andet hold ca. 8 måneder efter afslutningen af forløbet med henblik på at undersøge, om forløbet havde været brugbart i forhold til bedre at kunne mestre dagligdagen.

Der er desuden afprøvet et kort spørgeskema til deltagerne, som er målrettet tilbuddet fremadrettet med henblik på videre drift.

Der var fokus på at udvikle et gruppebaseret tilbud, der skulle give de ramte borgere og deres pårørende viden og redskaber til at mestre en ny livssituation. Indsatsen består i vejledning/undervisning på hold til den enkelte borger/ pårørende samt i at skabe et rum for udveksling af erfaringer med andre borgere, der har været igennem et lignende sygdomsforløb. Evalueringerne efter de tre forløb viser, at deltagerne har fået mere viden og redskaber til at mestre deres nye livssituation. Desuden viste evalueringen, at deltagerne ønskede mere tid til dialog med de andre borgere/pårørende.

Som en af deltagerne fra indsatsernes formulerer det:

”Bare det at blive bekræftet i, hvad der er normalt og unormalt - det hjælper mig til ikke at føle utryghed og frustration over f.eks. min træthed. Kursets information, svar på spørgsmål og møde med andre i samme situation kan ikke erstattes af en pjece.”

(Sundhedspolitisk Tidsskrift 9. marts 2020)

Indsatsen i 4. projektrul har haft fokus på at udbrede og implementere en driftsmodel på tværs af Morsø og Thisted Kommuner, og dermed drage flere erfaringer med det digitale borgernære tilbud. Der er i den forbindelse udarbejdet et forslag til Tværsektoriel Samarbejdsaftale vedrørende patienter med apopleksi.

Modellen indeholder følgende:

- Et tværsektorielt undervisningstilbud med hhv. fremmøde af undervisere/deltager og undervisning på Microsoft Teams af udvalgte specialister. Undervisningstilbuddet består af 4 x 2 timer med oplæg fra konsulent fra Kommunikationscenter, psykolog, sagsbehandler fra Jobcenter, diætist, speciallæge i neurologi, specialsygeplejerske i apopleksi samt hjerneskadekoordinator. Ydermere skabes tid til at borgere/pårørende kan udveksle erfaringer, hvor der er fagpersonale til stede.
- Regionen bidrager med specialsygeplejerske og speciallæge, mens de øvrige fagpersoner er fra de to kommuner.
- Holdstørrelsen vil optimalt være max. 10 borgere og hertil kommer evt. pårørende – altså i alt max. Ca. 20 deltagere.
- Ca. 4 hold om året vurderes at kunne dække behovet i klynge vest.
- Tilbuddet afholdes på skift i Morsø og Thisted kommuner.

Nyt borgernært behandlingstilbud til borgere med apopleksi

- Borgere tilmeldt forløbet vurderer alle at have fået noget ud af deltagelsen. De har fået øget viden om deres tilstand, og om hvor der kan søges hjælp
- Tilbuddet leveres i et tværsektorielt samarbejde, hvor kommune og hospital leverer undervisningstimer
- Der anvendes videoundervisninger med eksperter fra Aalborg Universitetshospital
- Tilbuddet har inkluderet borgere fra Morsø Kommune og Thisted Kommune
- Der er udarbejdet en Tværsektoriel Samarbejdsaftale vedrørende patienter med let apopleksi

Antal borgere der har haft gavn af indsatsen:

Forløb 1 med kun Morsø - 3 patienter og 1 pårørende

Forløb 2 med Thisted/Morsø 7 patienter, 4 pårørende

Forløb 3 med Thisted/Morsø 7 patienter og 1 pårørende

Forløb 4 med Thisted/Morsø 8 patienter, 3 pårørende

Projektet er afsluttet

Fælles forebyggelse af indlæggelser

Inspireret af '*Sammen forebygger vi (gen)indlæggelser*' i Aalborg Kommune har projektet til formål at nedbringe antallet af indlæggelser og genindlæggelser på Mors via et styrket samarbejde og koordinering mellem sundhedsvæsnets forskellige aktører som f.eks. hospital, kommune og almen praksis. Dette for, at borgeren kan modtage behandling og pleje i eget hjem længst muligt og generelt opleve et mere sammenhængende patientforløb.

Fælles forebyggelse af indlæggelser

Der har i 3. projektrul været arbejdet med følgende indsatser:

- Udbredelse af viden til hospitalsansatte om hvilke kompetencer og hvilke opgaver den kommunale akutfunktion kan varetage – indsatsen er afsluttet
- Stuegang ved praktiserende læge på Morsø Afklaringscenter en gang i ugen – er sat i drift.
- Opfølgende hjemmebesøg ved praktiserende læger og primærsygeplejersker (stadig under afprøvning)
- Brug af videoløsninger i samarbejdet mellem kommunale akutsygeplejersker og praktiserende læger (stadig under afprøvning)

Udviklingssporet vil blive tilpasset på baggrund af erfaringerne med tidligere indsatser og vil dermed videreføres i 5. projektrul